

Ráduly János

Félperces történetek (VI.)

Egyedül maradtam — háromszor

— Te tanár úr — mondta a nyolcvannyolc éves Józsi bácsi —, hosszú életem során egyedül maradtam — háromszor. Úgy történt, hogy tíz éves sem voltam, s hirtelen meghaltak a szüleim. Akkor egyedül maradtam — először. A nagybátyám nevelt tovább.

Aztán felnőtté váltam, megnősültem, takaros kis asszony volt a feleségem. Olyan betegséget kapott, hogy nem tudott rajta segíteni az orvostudomány. Egyedül maradtam — másodszor.

Most pedig jött a hír, elhunyt az utolsó kedves barátom, aki velem egykorú volt. Így egyedül maradtam — harmadszor. Mégsem vagyok ideges, tudom: Istenbe vetett hittel fogok meghalni.

Ötször az ötödik

Gáz- és vízfizetés van a Polgármesteri Hivatal előszobájában. Torjai Béla bácsi vár a sorára, érkezik a barátja.

— Na, jöttél?

— Igen, hoztam a pénzt.

— A pénzt nem veszik el — válaszolja Béla bácsi.

— Mért ne vennék el?

— A pénzt *mi adjuk önkéntesen*, nem *elveszik*.

Kis idő múlva beszalad a második barát.

— Jaj, hát ennyire meggyűlt a sok nép, vagytok huszonötön is.

— Ne búsulj — szólt megint Béla bácsi —, lehetséges más felszámolási mód is: ha csak minden ötödik álldogálót veszed számba, akkor az ötödik vagy. Ötször az ötödik.

Mért zavarod?

Ábel haldokló felesége ágya mellett áll. Néha hozzászól.

— Ágnes! Ágnes!

Válasz nem jön. Ábel agyában cikáznak az elmúlás látomásokká nőtt képei. A *Halotti Beszéd és Könyörgés* egyik mondata jut eszébe. Félhalkan mormolja: „Isa (bizony) por és hamu vagyunk.” Ágnes megvonaglik:

— Mit mondtál? — kérdezte. Aztán zokogva megtoldotta:
— Mért zavarod még halálomat is? Sietteted! Sietteted!

Kedves Kolléganő,

nem a feltétlen rosszindulatúság íratja velem e sorokat, inkább csalódásomnak kívánok hangot adni.

Ma délután végignéztem az Ön által összeállított és betanított gyermekműsort az iskolában. Bár gazdag gyermekirodalmunk van, Ön saját szerzeményeit adatta elő a tanulókkal: olyan „színdarabokat”, verseket, amelyeknek közlését senki sem vállalta, nyelvi pongyolaság, rossz értelemben felfogott humor, a megszerkesztettség teljes hiánya jellemzi őket.

Az Ön pedagógiai hozzáértésében csalódtam, kedves kolléganő.

Rózsika

Szombat van, napsütéses idő, Rózsika reggel óta hagymát kapál a faluvégen. Valósággal belefeledkezett a munkába: két keze úgy mozog, mint két motolla. Pedig nem siet: ráérősen hajladozik, gyomlálnia is kell, a hagymatövek elvárják, hogy megszabaduljanak az átkos gyomoktól.

Dél körül Rózsika barátnője hazafelé tart. Az útról bekiált:

— No, még nem fáradtál el?

— Nem — válaszolja Rózsika —, én csak akkor fáradok el, mikor a munkát abbahagyom.

ÁBÉCÉDÉ

Négyen ülik körül — bor mellett — a rögtönzött asztalt: Á, Bé, Cé és Dé. A tét: névsor összeállítása az egykori magyar futbalsztárokról, az úgynevezett aranycsapat tagjairól.

A legtöbbjük nevét Bé „köpte be.” Most feszeng a széken, arca vérvörös, hangja megkarcosodott a sok „kérelek-szépmentől.”

Már csak egyetlen játékos neve hiányzik. Kényszerszünet. Aztán Cé elkiáltja magát:

— Megvan, fiúk: Lantos!

Bé felugrik:

— Igazad van: Tinódi Lantos Sebestyén!

Frissen-szép játék

A kibédi Kós Károly-vendéglőben „összefutottam” Gyuri tanítványommal.
 — Na, igyunk valamit, tanár úr! — mondta.
 — Te, nagyjából beteg vagyok, tán jobb, ha nem iszom.
 — Ó, maga tudja-e, hogy a világon mi a legnagyobb betegség? Vannak, ugye, kartörések, lábtörések, aztán a belső betegségek: ilyen gyulladás, olyan gyulladás. De a legnagyobb betegség a vénség. Mert gyógyíthatatlan.
 No, tudomásul vettem az elmének ezt a frissen-szép játékát, majd sörrel koccintottunk.

Nem vagyok buta

Reggel óta ásom a kertben a krumplit, gyönyörűség, miként gurulnak szét a tojásnagyságú „példányok.” Adott helyzetben Borisz kutyánk is megérkezik. Kintűnő egerésző. Szimatol kegyetlenül, valósággal „belekönyököl” a krumplifészekbe. Az ártalmas férgek nyomait kutatja. Ha történetesen krumpliszemet mozgat meg, rászólok:
 — Te, az már krumpli!
 — Tudom, gazdám, ismerem jól a terményt, nem vagyok annyira buta — válaszolt Borisz.

Mindent elmondtál

A beszélgetést Balázs tanítványom kezdte:
 — Rég nem láttam a tanár urat, jó, hogy nem beteg, szép nyugdíjas kora van, még a sajtótól is kapogat pénzt, én fix fizetés nélkül vagyok, autókat javítok másoknak, áldott szerencse, hogy nem nősültem meg, sok fajta fehérszínű van a világon, árulják olcsón magukat, no, nem szaporítom tovább a panaszokat, a tanár úr is mondjon valamit.
 — Balázs fiam, nekem most hallgatnom kell, te mindent elmondtál.

Mégis megverték

— Jöttem keresztül a szomszéd falun — sorolja Béla —, szürkület volt, s elém állt öt legény.
 — Állj meg — azt mondják —, beszélni valónk van.
 Megismertem őket, tudtam, haragszanak rám leány-dolog miatt. Jól magamhoz szorítottam a háromliteres flakont.
 — Mi van a flakonban? — kérdezte a legmagasabbik „fráter.”

— Bor, mégpedig oltott bor.

— Na, fiúk, megisszuk a bort, aztán a többit meglátjuk.

A bor egy hoppra elfogyott.

— Most fordulj háttal, nyaklevesek következnek — mondta a fráter.

Öt nyaklevest kaptam az öt fiútól. Megitták a boromat, mégis megverték.

Támadva védekezik

Az ásót belenyomtam a kert talajába, s pihenésképpen rátámaszkodtam. A napfényes levegőben zöld színű rovar tűnt fel: elszállt a fejem fölött, majd leereszkedett az egyik göröngyre. Ott termett rögtön a veréb, de a rovar szembe szállt vele. Jött a második, a harmadik, a negyedik veréb, mindhiába. Milyen rovar lehet? Nagyobb fajta szitakötőre gondoltam. Hívtam Zoltán fiamat.

— Imádkozó sáska — világosított föl —, támadva védekezik.

Óvatosan megfogtam a szárnyánál fogva, s föltettem a körtefára. Onnan tovább röppent.

Joga van rá?

A bentlakási nevelő (pedagógus) az iskola igazgatójához sietett.

— A bentlakó fiúk engedélyt kérnek, hogy elmehessenek a délutáni labdarúgó mérkőzésre. Magam is mennék velük.

— Rendben van, de addig ültessék el a kertben a csemetéket.

A fiúk magukhoz vették a szerszámokat, égett a munka a kezük alatt. Aztán az igazgató magához rendelte a nevelőt. Fölnyeneskedve mondta:

— A mérkőzésre mégsem engedem el a tanulókat. Inkább tanuljanak, rájuk fér. Így döntöttem én, az igazgató. Jogom van rá, nem?

Valóban, joga van rá, elvégre nagyfőnök. De nincs ahhoz joga, hogy megfélemezze: ő maga is pedagógus.

Nem tárgyalok vele

Panaszkodom a barátomnak:

— Te, nagyon kezdtem érezni az idő múlását, meglassult a munkatempóm, feledékeny vagyok, pörgettyű járásom lecsendesedett, megsokasodtak arcom pörsenésai, s a testi fájdalmak megsűrűsödtek.

A barátom kihúzta magát:

— Látod-e — mondta —, én magabiztosnak érzem magam, s ennek titka van.

— Milyen titka?

— Neked elárulom: az élet alkonyát egyelőre kikerülöm. Nem tárgyalok vele.

Imola

Imola apró tanácsokkal halmozza el kisebb barátnőjét. Rangsorolja a fiúkat:
Az első: nagy, tagbaszakadt ember, nem neked való. A második: csak magának él, sosem fizet senkinek. A harmadik: dicsekvő, a szegénységét is eldicsekszi. A negyedik: buta, akár a frissen megdöngölt föld. Az ötödik, a hatodik...

A kisebbik barátnő közbeszólt:

— Jaj, te Imola, nagy emberismereted van!

— Anyámtól örököltem — válaszolt magabiztosan Imola.

Mézes-vajas kenyér

A középiskolában Irénke tanárnő osztályfőnököm volt, engem kedvencelt. Órán dolgozatot írtunk románból, kicsengetéskor rám szólt:

— János, segítsz levinni a füzeteket a tanáriba.

A főlépcsőn mentünk le, tanulóknak tilos volt az ott való járás. A tanári szoba előtt azt mondta.

— Várj, mindjárt jövök.

Tízóraival ajándékozott meg.

— Mézes-vajas kenyér, ugye, szereted?

— Ó, ilyent még sohasem ettem — válaszoltam.

A tanárnő meghökkent, majd félrefordult.

— Ne nézz rám — mondta —, és zsebkendőjével megtörölte két könnyes szemét.

Görény volt, nem mókus

— Dél felé volt az idő, ültem a kicsi széken az udvar közepén, pucoltam a zöldséget. Körülöttem három tyúk téblábolt. Hirtelen szétrebbentek, a görény az egyik tyúkomat megfogta. Megmarcangolta a fejét, azzal már vitte is.

— Te Samu, vajon görény volt-e?

— Bizony görény volt, nem mókus. Felmászott tyúkostól a fásszínre, onnan tovább, aztán eltűnt. Hiába kerestem, meghúzódott a rejtekhelyén. Felháborító. Maholnap a házamba is bemerészkedik. Pedig az istállóban kaptányt (csapdát) állítottam fel. Rá sem bűzöl.

Most is hallgatnám

2013 őszén került sor a kibédi Általános Iskolában a Meseszer játékra. Kigondolója az Egri Bródy Sándor Megyei és Városi Könyvtár Gyermekkönyvtára volt. Nekem, a meghívottnak, ez volt a feladatom: kibédi népmese, illetve gyermekversek felolvasása. Elhangzott *A bátor béreslegény* meséje.

Hazafelé jövet két első osztályos kislány mellém szegődött. Látszott rajtuk, mondani akarnak valamit.

— Szép volt a mese — szól az egyik.

Rákérdeztem:

— Nem volt-e túlságosan hosszú?

Szinte egyszerre válaszoltak:

— Ó, dehogyan is volt hosszú!

— Ó, én most is hallgatnám!

Nem vetőgépeztem

A szomszéd kicsi Feri fiatalosan lépked az utcán.

— Na, hová s merre? — kérdeztem.

— Megyek fel anyósomhoz búzát vetni. Október közepe mindjárt, az én őszi vetésem kikelt. Elégedett vagyok vele. Pedig nem vetőgépeztem, megmaradt a pénz. A felszántott földet megtárcsáztattam, s a búzát — a régi szokás szerint — elhintettem: egy marékkal jobbra, más marékkal balra. Aztán megint a tárcsa következett. Ez a kétszeri tárcsázás nagy kitaláció. Anyósomnál ugyanígy járok el.

Fáradt a komputerem

Simonfi László bátyám tölti a kilencvenedik életévét.

— Jöttem — mondom —, köszöntsem föl az ünnepeltet.

— Baj van, tanár úr, a komputeremmel van baj.

Jobb karját fölemeli, mutatóujjával rámutat a saját koponyájára.

— Fáradt a komputerem. Tudom például, hogy mit cselekedtem ötvenhatvan évvel ezelőtt, de azt nem, amit ma reggel. No, frissen főtt pálinkám van, kóstoljuk meg.

Koccintunk.

— Éljen az ital kilencven éves birtokosa, aki tudja: már csak tíz esztendő van a százig.

